Høst 2015 norsk, hjemmeeksamen, allmenn tekst

Et oversettelsesvalg henger alltid sammen med vurderinger knyttet til det konkrete oversettelsesoppdraget (*translation brief*). Derfor følger her beskrivelsen av et tenkt oppdrag for oversettelse av nedenstående tekst, hentet fra nettstedet www.hf.uio.no/ikos/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2015/olsok.html.
Teksten er et utdrag av første del av en lengre artikkel om Olsokfeiring skrevet av kulturhistoriker Ørnulf Hodne, publisert 27.juli 2015 .

Teksten skal oversettes til språkene: engelsk, fransk, litauisk, nederlandsk, polsk, russisk, spansk, tyrkisk og tysk og skal legges ut på den flerspråklige nettsiden til *European Pilgrim Association.*

Olsok har påvirket Norge i snart 1000 år

Olsok er minnedag for Olav den hellige, som ble drept i slaget på Stiklestad 29. juli 1030. Kort tid etterpå ble han kåret til helgen av den katolske kirke og bisatt over høyalteret i Klemenskirken i Trondheim. Siden da har helgenen påvirket land og kultur, fra stølsfest til storpolitikk.

Nidaros ble gjennom hele middelalderen sentrum for den viktigste norske og nordiske kirke-festen i året og valfartsmål for store pilegrimsskarer fra inn- og utland.

Olafsvaka, som den opprinnelig het, er midnattsmessen før Olavsdagen. Reformasjonen på 1500-tallet avskaffet både olsokmessene og pilegrimsferdene, men uten at olavskulten og arven etter Hellig-Olav dermed forsvant blant folket.

Tradisjonen om helgenkongen levde videre i skikker, folketro og en rik legende- og sagndiktning uten kirkens medvirkning. Og mye av dette samlet seg naturlig nok om minnedagen hans og bidro til at den fortsatt ble markert og feiret. Særlig var dette tilfelle på Vestlandet.

Fridag og dans på stølen

I sine folkeminnesamlinger fra hardangerbygdene har Halldor O. Opedal en rekke eksempler på at olsok nær sagt på hele 1800-tallet ble feiret med en spesiell stølsfest (olsokveitsle, olsokleik). Da dro «heimefolki» til seters for å danse og more seg med budeiene og spise rømmegrøt (olsokgraut) og dravle.

I Eidfjord tok olsokleikene slutt omkring 1865, mens i Granvin ble sammenkomstene flyttet fra bygda og opp til fjellstølene i 1880-årene.

Olsok var lenge «halvhelg» og fridag for tjenestefolket i flere bygder. Slike olsokfester har trolig vært vanlig i mange norske stølsområder; de minner mye om St. Hans-feiringen, og enkelte steder brente de også bål. På Sunnmøre ble «Olsoke» gjerne regnet som rette midtsommer.

Kraftig olsokøl

Fest og øl hørte alltid sammen, det gjaldt også olsokfeiringen. Men i likhet med juleølet hadde olsokølet, minnedrikken for Hellig-Olav, en ekstra iboende kraft. Ifølge folketroen var dette ølet særlig skikket som offer til de underjordiske for å sikre seg deres velsignelse og hjelp til dyrking og åkerstell. […]

Kult om helbredende kildevann

Langt sterkere gjorde innflytelsen fra helgenkongen seg gjeldende i den landsomfattende kildekulten som i århundrer var knyttet til navnet hans.
Ifølge Snorre kom det opp en fager kilde på sandmelen ved Nidelva der kong Olav hadde ligget, «og folk fikk bot for sykdommer av det vannet. Det ble stelt pent omkring den og vannet har alltid siden vært nøye varetatt.»

Av de 34 helligkildene biskop Anton Chr. Bang registrerte fra etterreformatorisk tid, er de fleste viet St. Olav, og valfartene til disse og andre helbredende kilder holdt stedvis stand mot kirkelige og verdslige myndigheter langt inn på 1800-tallet.

«Ennå den dag i dag kommer folk med flaske som de fyller med kildens vann», skrev konservator Finn Krafft så sent som i 1949 om Olavskilden ved Vatnås kirke i Sigdal.

Etter å ha brukt kildene ofret de besøkende gjerne forskjellige ting til dem: mynter, sølvgjenstander, klær, små trekors og etterlatte krykker og staver. Der det lå et lite kapell eller en lovekirke ved kilden, gikk offeret dit. Høysesong for kildevalfart var midtsommers, da naturens krefter var sterkest, men også syftesok (2. juli) og olsok.

Til de fleste Olavskildene er det knyttet et sagn som forklarer hvordan den oppstod og hvordan kongen gjorde vannet helbredende. […]

Viktige værtegn
Størst betydning for folk flest har nok olsokdagen hatt som en av årets viktigste merkedager for vær og avlinger. […]